

Sygn. akt VIII U 1002/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2017 roku

Sąd Okręgowy w Lublinie VIII Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący – Sędzia SO Jolanta Węs

Protokolant – starszy sekretarz sąd. Alicja Machnio

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2017 roku w Lublinie

sprawy M. S.

przeciwko Prezesowi Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

o prawo do emerytury rolniczej

na skutek odwołania M. S.

od decyzji Prezesa Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego

z dnia 8 lipca 2016 roku znak (...)

zmienia zaskarżoną decyzję i ustala M. S. prawo do emerytury rolniczej od 29 czerwca 2016 roku.

Sygn. akt VIII U 1002/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 8 lipca 2016 roku Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego odmówił M. S. prawa do emerytury rolniczej. W uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia podniósł, iż z wniosku o emeryturę wynika, że mąż M. S. jest właścicielem gospodarstwa o powierzchni 8,48 ha, a wnioskodawczyni nie dołączyła dokumentów potwierdzających jego zbycie (decyzja – k. 54 a.r.).

M. S. wniosła odwołanie od powyższej decyzji. Wskazała w nim, że od 18 lat nie zamieszkuje i nie prowadzi wspólnego gospodarstwa z mężem. Nie utrzymuje z nim również kontaktów. Ponadto aktem notarialnym z dnia 7 listopada 2005 roku została zawarta umowa majątkowa małżeńska i dokonany podział majątku wspólnego (odwołanie – k. 2 a.s.).

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, podnosząc argumentację jak w zaskarżonej decyzji (odpowiedź na odwołanie – k. 3 a.s.).

Sąd Okręgowy w Lublinie ustalił, co następuje:

M. S. urodziła się w dniu (...). W dniu 29 czerwca 2016 roku złożyła wniosek o emeryturę rolniczą. Wskazała w nim, że pozostaje w związku małżeńskim z A. S., jednak nie posiada wiadomości, czy jest on właścicielem lub posiadaczem gospodarstwa rolnego (wniosek – k. 30 a.r.).

Po rozpatrzeniu wniosku dnia 8 lipca 2016 roku organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję. Podniósł, że w pierwszym wniosku o emeryturę z dnia 25 listopada 2015 roku M. S. wskazała, że jej mąż jest właścicielem gospodarstwa o

powierzchni 8,48 ha, natomiast do kolejnego wniosku z dnia 29 czerwca 2016 roku nie dołączyła dokumentów potwierdzających zbycie tego gospodarstwa (decyzja – k. 54 a.r.).

M. S. w dniu (...) roku zawarła związek małżeński z A. S., który jest właścicielem gospodarstwa rolnego położonego w gminie P..

Po wyprowadzeniu się do miejscowości J. skarżąca od 18 lat nie zamieszkuje wspólnie z mężem i nie prowadzi z nim gospodarstwa rolnego. Nie utrzymuje z nim także kontaktów. Mąż nie przekazuje również na jej rzecz dochodów osiągniętych z prowadzenia własnego gospodarstwa rolnego (zeznania wnioskodawczyni – k. 13v, 22 a.s., zeznania W. O. – k. 21v a.s., zeznania T. S. – k. 21v a.s.).

Aktem notarialnym z dnia 7 listopada 2005 roku wnioskodawczyni oraz jej mąż ustanowili rozdzielność majątkową małżeńską. Na jej podstawie skarżąca nabyła nieruchomości położoną we wsi J. i w K. G., w gminie P., zawierającą obszar 3 hektarów 5.600 m². Mąż wnioskodawczyni – A. S. nabył natomiast nieruchomości położone w P. zawierającą obszar 2 hektarów 5.200 m² oraz obszar 1 hektar 5.500 m² (akt notarialny – k. 11-12 a.s.).

M. S. nie prowadzi własnego gospodarstwa rolnego. Część z otrzymanego po podziale majątku gospodarstwa przekazała swojemu rodzeństwu. Pozostałą część wydzierżawiła R. G. na mocy umowy dzierżawy z dnia 24 czerwca 2016 roku, zawartej na okres 10 lat (umowa dzierżawy – k. 43 a.r.).

Powyższy stan faktyczny został ustalony w oparciu o powołane wyżej dowody z dokumentów, zeznania świadków oraz zeznania wnioskodawczyni.

Zeznania W. O. oraz T. S. są logiczne, wewnątrznie spójne oraz wzajemnie się uzupełniają. Wszyscy świadkowie zgodnie wskazywali na brak prowadzenia jakiegokolwiek działalności rolniczej przez wnioskodawczynię. Wskazali, że skarżąca nie odwiedza męża i nie pracuje w jego gospodarstwie rolnym. Należy zauważyć, że świadkowie posiadają taką wiedzę z uwagi na zamieszkiwanie w bliskiej odległości od gospodarstwa męża wnioskodawczyni. Sąd nie znalazł podstaw do odmówienia wiarygodności ich zeznaniom.

Zeznania wnioskodawczyni, jak spójne i tożsame z zeznaniami świadków również zostały uznane za wiarygodne.

Sąd obdarzył wiarą także dowody z dokumentów. Składają się na nie dokumentacja rentowa, wypis z aktu notarialnego oraz umowa dzierżawy. Dowody te nie były kwestionowane przez strony, a okoliczności w nich potwierdzone nie były sporne w niniejszej sprawie.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 19 ust. 2 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznych rolników (Dz. U. z 2016 r., poz. 277, tekst jedn. ze zmianami) emerytura rolnicza przysługuje ubezpieczonemu rolnikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek 55 lat, jeśli jest kobietą, albo 60 lat, jeśli jest mężczyzną;
- 2) podlegał ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu przez okres co najmniej 30 lat;
- 3) zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej.

Natomiast w świetle art. 28 ust. 4 pkt 1 cytowanej ustawy uznaje się, że emeryt lub rencista zaprzestał prowadzenia działalności rolniczej, jeżeli ani on, ani jego małżonek nie jest właścicielem (współwłaścicielem) lub posiadaczem gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym i nie prowadzi działu specjalnego, nie uwzględniając gruntów wydzierżawionych, na podstawie umowy pisemnej zawartej co najmniej na 10 lat i zgłoszonej do ewidencji gruntów i budynków, osobie niebędącej:

- a) małżonkiem emeryta lub rencisty,
- b) jego zstępnym lub pasierbem,
- c) osobą pozostającą z emerytem lub rencistą we wspólnym gospodarstwie domowym,
- d) małżonkiem osoby, o której mowa w lit. b lub c.

W niniejszej sprawie M. S. spełniła wszystkie przesłanki do nabycia prawa do emerytury. Sporna pozostawała jedynie kwestia prowadzenia działalności rolniczej z uwagi na to, iż jej mąż jest właścicielem gospodarstwa rolnego. Posiłkując się przepisem art. 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznych rolników, który precyzuje przesłanki pozwalające ustalić zaprzestanie prowadzenia działalności rolniczej, organ rentowy uznał, że skarżąca takiej działalności nie zaprzestała.

Sąd Okręgowy wskazuje, iż przy interpretacji powyższych przepisów należy wziąć pod uwagę również inne regulacje zawarte w ustawie o ubezpieczeniu społecznym rolników, co doprowadzi do kompleksowego, całościowego spojrzenia na zagadnienie zaprzestania prowadzenia działalności. Sama działalność rolnicza posiada bowiem definicję legalną i zgodnie z art. 6 pkt 3 omawianej ustawy oznacza działalność w zakresie produkcji roślinnej lub zwierzęcej, w tym ogrodniczej, sadowniczej, pszczelarskiej i rybnej. Rolnikiem z kolei w rozumieniu art. 6 pkt 1 jest pełnoletnia osoba fizyczna, zamieszkująca i prowadząca na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, osobiście i na własny rachunek, działalność rolniczą w pozostającym w jej posiadaniu gospodarstwie rolnym, w tym również w ramach grupy producentów rolnych, a także osobę, która przeznaczyła grunty prowadzonego przez siebie gospodarstwa rolnego do zalesienia.

Sąd Okręgowy wskazuje na rozbieżne rozumienie prowadzenia działalności rolniczej wedle definicji ustawowej (działalność na własny rachunek), a więc odnoszącej się do całej ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, w stosunku do określonego a contrario zaprzestania działalności, które to określenie obejmuje również małżonka ubezpieczonego rolnika. Powyższe przepisy były już wielokrotnie przedmiotem wykładni sądów powszechnych oraz Sądu Najwyższego. Niezwykle istotna jest tutaj uchwała Sądu Najwyższego z dnia 6 maja 2004 roku, II UZP 5/04 (OSNP 2004, nr 22, poz. 389), której sentencja wprost wskazuje, że „Wypłata części uzupełniającej świadczenia rolnika, który będąc właścicielem lub posiadaczem gospodarstwa rolnego faktycznie nie prowadzi w nim działalności rolniczej w rozumieniu art. 6 pkt 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników (jednolity tekst: Dz.U. z 1998 r. Nr 6, poz. 25 ze zm.) nie ulega zawieszeniu na podstawie art. 28 ust. 1 i 3 w związku z ust. 4 tej ustawy”.

Co prawda powyższa uchwała dotyczy wypłaty części uzupełniającej świadczenia, jednak przesłanka przy zawieszeniu, jak również przy ustaleniu prawa do emerytury w postaci zaprzestania prowadzenia działalności jest tożsama. Słuszne bowiem wydaje się interpretowanie tej przesłanki zawartej w art. 19 ust. 2 pkt 3 ustawy poprzez pryzmat art. 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników.

Przy ustalaniu zaistnienia przesłanki zaprzestania działalności rolniczej należy zatem brać pod uwagę ścisłą definicję prowadzonej działalności, tj. dotyczącej jej faktycznego wykonywania na własny rachunek. Taki pogląd wyrażony jest również w przyjętej linii orzeczniczej, która przekonuje także Sąd Okręgowy w Lublinie. Jak przyjął Sąd Apelacyjny w Rzeszowie w wyroku z dnia 30 października 2012 roku, w sprawie III AUa 629/12 (LEGALIS nr 715059) podleganie rolniczemu ubezpieczeniu uzależnione jest od faktycznego prowadzenia działalności rolniczej przez co m.in. należy rozumieć przyczynianie się do właściwego funkcjonowania gospodarstwa rolnego, czyli wykonywanie takich w nim prac, bez których zasadnicze funkcje gospodarstwa nie mogą być realizowane. Natomiast ustanowione w art. 28 ust. 4 omawianej ustawy domniemanie dotyczące „zaprzestania zarówno przez rolnika jak i jego małżonka prowadzenia działalności rolniczej, które przy zastosowaniu rozumowania a contrario, daje podstawę do stwierdzenia, że sam fakt m.in. własności lub współwłasności gospodarstwa rolnego w rozumieniu przepisów o podatku rolnym stwarza domniemanie prowadzenia działalności rolniczej i w konsekwencji automatycznie skutkuje podleganiem

ubezpieceniom społecznym rolników na podstawie art. 7 i 16 wyżej powołanej ustawy rolnej” może zostać obalone. W oczywisty i dosadny sposób taki pogląd przedstawił również Sąd Apelacyjny w Łodzi w wyroku z dnia 6 czerwca 2013 roku, w sprawie III AUa 696/12 (LEGALIS nr 723144) twierdząc, że prawidłowa wykładnia pojęcia zaprzestania działalności rolniczej użytego w art. 28 ust. 4 ustawy o ubezpieczeniu rolników wprost oznacza, że działalność rolniczej nie prowadzi ten, kto jej faktycznie nie prowadzi, niezależnie od tego, czy jest właścicielem lub posiadaczem gospodarstwa rolnego.

Logicznym jest, że przy takim brzmieniu przepisu art. 28 ust. 4 cytowanej ustawy powyższa interpretacja odnosić się będzie również do małżonka ubezpieczonego rolnika. W niniejszej sprawie natomiast w sposób bezsporny zostało wykazane, że wnioskodawczyni nie zamieszkuje ze swoim mężem, który jest właścicielem gospodarstwa rolnego. Nie pracuje również w jego gospodarstwie i nie osiąga żadnych korzyści z prowadzenia tego gospodarstwa przez A. S.. Wnioskodawczyni wydzierżawiła ponadto własne gospodarstwo i nie prowadzi działalności rolniczej. Sam fakt pozostawania w związku z małżeńskim z osobą prowadzącą gospodarstwo rolne nie może natomiast w sposób automatyczny przesądzać o prowadzeniu działalności rolniczej (wyrok SA w Białymstoku, III AUa 46/12, LEGALIS nr 715081). Prezes KRUS nie przedstawił dowodów przeciwnych tym ustaleniom, ograniczając się jedynie do stwierdzenia, że wnioskodawczyni nie dołączyła dokumentów świadczących o zbyciu gruntów przez jej męża, co wedle organu jest dostatecznym uzasadnieniem na prowadzenie gospodarstwa nie tylko przez niego, ale także przez niezamieszkujejącą z nim od kilkunastu lat małżonkę, a w konsekwencji skutkuje odmową prawa do emerytury. Taka argumentacja nie może się ostać w świetle dowodów przeprowadzonych z inicjatywy wnioskodawczyni.

Z tych wszystkich względów Sąd uznał, że wnioskodawczyni faktycznie zaprzestała prowadzenia działalności gospodarczej, a więc spełniła wszystkie przesłanki do przyznania jej prawa do świadczenia. Sąd zmienił zatem zaskarżoną decyzję i ustalił M. S. prawo do emerytury rolniczej od dnia 29 czerwca 2016 roku, a więc od dnia złożenia wniosku.

Mając powyższe na uwadze Sąd Okręgowy w Lublinie, na podstawie powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., orzekł jak w sentencji wyroku.